

Jarenlang draait hij als ET-specialist al mee in het fokkerijcircuit. De stieren Dynasty en Bingo dragen zijn bedrijfsnaam. Redenen genoeg voor een gesprek met De Crobdierenarts Lenk van Zandwijk.

'Ik houd van een lekkere stevige koe met een beetje maat.'

**F**okkerij vind ik leuk. We dromen er allemaal van om een volgende topstier te leveren. Ik ben ijdel genoeg om te zeggen dat ik het mooi vind dat Dynasty en Bingo, die de naam De Crob dragen, het zo goed doen.' Met enthousiasme spreekt Lenk van Zandwijk (45) over fokkerij. Achttien jaar geleden kwam de boerenzoon als afgestudeerd dierenarts terecht bij Embryo Transplantatie Holland (ETH). Het ET-vak liet Van Zandwijk vervolgens nooit meer los. Inmiddels oefent hij al ruim tien jaar als zelfstandig ondernemer het vak van ET-specialist uit.

Veel koeien heeft hij ondertussen gespoeld, per jaar zo'n 300 tot 350. Toch ver-

vleesvee, maar ik vind dat vleeskoeien te hard lopen. Zeker als hobbyboer moet je koeien over de bol kunnen aaien.'

Van Zandwijk vond toch een oplossing om zich met koeien te kunnen binden. Samen met een paar veehouders heeft hij een aantal koeien en soms koopt hij embryo's van veehouders. Zo spoelde hij bijvoorbeeld Lukedochter Southland Diena 63 en Mascotdochter Barnkamper Marilyn, met als resultaat de stieren Dynasty en Bingo. Beide dragen zij de bedrijfsnaam De Crob, vernoemd naar een natuurerrein nabij Helouw.

Vaak koopt Van Zandwijk embryo's van oude koeien. 'Eerst moet zo'n koe aan alle

'Boven 130 lactatiewaarde nauwelijks genetische meerwaarde'

veelt het vak hem nog lang niet. 'Ik doe niet de hele dag embryo'tjes. Een kwart van mijn tijd besteed ik aan het gewone dierenartsenwerk en in het zomerseizoen houd ik me nog bezig met vruchtbaarheidsbegeleiding en ET bij paarden. Bovendien spreekt de mentaliteit van melkveehouders me aan', vertelt Van Zandwijk. Bij zijn woning in het Betuwse Kapel-Avezaath loopt een aantal paarden, wat schapen en een paar honden. Geen koeien? 'Nee, ik heb er hier geen goede stalling voor. Daarnaast zou ik in de handel de etalage van een melkveebedrijf missen. Ik heb nog nagedacht over de aanschaf van

KI-verplichtingen voldoen, pas dan krijg ik een kans.' Erg vindt de ET-specialist dat niet. Oudere dieren kunnen prima nog voor de fokkerij benut worden. Dat geldt voor koeien, maar zeker ook voor stieren. 'Iedereen denkt dat oude stieren niet meer interessant zijn. Voor de handel is dat misschien zo, maar voor de gemiddelde veehouder niet. Als ik zelf melkveehouder was zou ik oude stieren als Jocko Besne, Ronald, Lord Lily en Aaron gebruiken. Dan weet je 99 procent zeker wat voor koeien je zult fokken.'

Ook KI's zouden er volgens Van Zandwijk goed aan doen om zich minder te fixeren



op de nieuwste stieren. 'Dan voorkom je teleurstellingen als nu bijvoorbeeld bij Blauer en Stormatic, die fors zijn gedaald. Een stier als Jocko Besne is in Nederland niet ontzettend veel gebruikt, dat zou nu best nog kunnen. Als je die gericht inzet scoort hij waarschijnlijk beter dan de gemiddelde stiervader van dit moment.'

Van Zandwijk wil het belang van fokkerij ook niet overdrijven. 'Slechts een beperkt deel van de melkveehouders houdt zich daar fanatiek mee bezig. De gemiddelde veehouder laat door de inseminator en de portemonnee zijn stierkeus bepalen. Een goede manager kan met een redelijk koppel koeien zijn geld verdienen. Daar hoeft hij heus geen topkoeien voor te hebben.'

Het aantal veehouders dat koeien spoelt is de afgelopen jaren kleiner geworden. 'Eind jaren tachtig was het Hollands welvaren bij de veehouders. Iedereen liet koeien spoelen. Dat is niet meer zo. Voor de hobby twintig koeien spoelen doet niemand meer.' Ook de ontdekking van erfelijke gebreken als BLAD en CVM heeft het aantal embryotransplantaties geen goed gedaan. 'CVM is een ernstige pretbederver.' De ET-specialist maakt zich wat dat betreft geen illusies: 'We gaan de komende jaren meer genetische defecten ontdekken, daar ben ik van overtuigd.'

### Stevige koe

Na al die jaren in de fokkerijwereld kan Van Zandwijk zijn ideale koe snel op het netvlies toveren. 'Ik houd van een lekkere stevige koe met een beetje maat. Melktypisch is het enige waar je niet van melkt. De laatste melk vind ik niet eens zo belangrijk; de gemiddelde koe in Nederland is melkrijk genoeg. Een grote Ronaldkoe vind ik ideaal.' Ook de gezondheidskenmerken wil Van Zandwijk niet uit het oog verliezen. 'Eén koe met problemen geeft meer werk dan twintig gezonde koeien. Bovendien moet je koeien hebben die de strijd aan willen gaan als ze iets mankeren.'

De ideale koe bestaat niet volgens Van Zandwijk, al heeft hij wel zijn favorieten. Hij somt er een aantal op. Frankenhof/Lenora 2 bijvoorbeeld, of Mascotdochter Barnkamper Marilyn en ook de moeders van Amor en Dynasty. Het liefst ziet Van Zandwijk dat die koeien gewoon bij veehouders staan. Van nucleusbedrijven is hij niet gecharmeerd. 'Ik vind het geldverslindende projecten. Een gemiddelde veehouder besteedt flink wat hobbytijd aan fokkerij, terwijl je werknemers op een nucleusbedrijf voor elke minuut moet uitbetalen.' Bovendien is de gemiddelde veehouder volgens Van Zandwijk betrouwbaar. 'Natuurlijk zijn er excessen, maar dat heb je vaak snel genoeg door. Als een koe boven de 130 lactatiewaarde zit, is er nauwelijks genetische meerwaarde.'

Een ideale stier is er volgens Van Zandwijk evenmin. 'Het gaat veel meer om de ideale combinatie. Ik heb bijvoorbeeld verschrikkelijk op Mascot gescholden en toch zijn er goede dingen van gekomen.' Niet voor niets heeft hij onlangs de elfjarige Barnkamper Marilyn nog opnieuw gespoeld. Grijnzend besluit Van Zandwijk: 'Goede genetica verjaart niet.'

Inge van Drie

ET-specialist Lenk van Zandwijk pleit voor gebruik oudere stieren

# 'Goede genetica a verjaart niet'